

Szerkesztési iroda:

főter, Szabó-fele ház 1-ső emelet,
hova e lap szellemi részét illető közlemények
intézendők. Bérmentetlen levelek csak ismert ke-
zektől fogadtatnak el.

Kiadói hivatal:

főter, **Bettelheim testv. könyvker.**
hova e lap anyagi részét illető közlemények,
(előfizetési pénz, kiadása körüli panaszkok, hirdet-
mények) bérmentesen intézendők.

ALFÖLD.

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési feltételek:

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:
3 hónapra 3 frt. 75 kr.

Hirdetmények díja: 4 hasá-
bos petit-sor egyszeri hirdetésnél 6, és minden
következőknél 3 ujkr számíttatik. Terjedelmes
hirdetések többszöri beiktatás mellett kedvezőbb
feltételek alatt vétetnek fel. Bélyegdíj külön 30
ujkr. Magánvita 3-hasábos petit-sor 15 ujkr.

Arad, okt. 18.

(A) A két európai par excellence „con-
servatív“ hatalom a hasonlatosság contrasttal
egybekötött sajátságos jelenségét tünteti fel.
Lengyelországban hadi állapot; Magyaror-
szágban szintén az van; Oroszországban ki
van hirdetve, Magyarországon nincs. Avagy
nem hadi állapot-e az, vagy annál még sok-
kal vérlázítóbb, a hol nem csak hogy az ország
szentesített törvényei nem tartatnak tisztelet-
ben, de előre meghatározott szabályok által sem
tartja az önkény magát kötelezettnek, s egye-
dül a pillanat igényei szerint bánik el a kor-
mány az ország polgáraival és hatóságaival?
Ezen hasonlatosság oda mutat, hogy mindkét
kormánynak alaptendenciája az absolutismus,
de a körülmények hatalmánál fogva az egyik
kényszerítve éri magát az egyedül papíron
létező, alkotmányának nevezett conceptussal
takargatni a kényuralom tetteit, míg a másik-
nál a körülmények oly „kedvezők“, hogy vak-
merő nyíltsággal léphet fel minden ellen, a mi
akadályul gördül elébe. Hogy mik azon belső
és külső körülmények, melyek az orosz kor-
mánynak az erő tudatából eredt bátorságot
kölesznik, nem fessegetjük, de óhajtanók,
hogy a bécsi államférfiak tanulmányoznák
különbségét azon helyzetnek, melyben ők és
a sz.-pétervári kormány vannak, vennék fon-
tolóra, hogy daczára az óriás különbségnek,
az orosz kormányt mily helyzetbe juttatta
rendszere; maga az ostromállapot, a sz.-péter-
vári egyetem bezáratása, valamint a mindin-
kább bizonyosabbá váló tetemes agitatio a bi-
rodalom távol részeiben, mind oda utalnak,
hogy nagy hadseregek, melyek készek a pa-
rancsnak minden rendeletét teljesíteni, most
már nem elegendők arra, hogy a szellemet
lenyűgözve, dermedt tétlenségben tartsanak
milliókat.

A hol a kormány állhatatosan ellenzi a
nép kétségtelen kívánatait teljesíteni, de a nép
kívánataihhoz épen oly állhatatosan ragaszkod-
dik, ott a kormány absolut minőségében so-
káig fenn nem állhat. Sok alkotmányt vivotott
ki küzdelemmel, sok alkotmányt erőszakolt ki
a nép a fejedelmektől, de közel állnak azon
példák is, a melyek II. Ferencz sorsára emlé-
keztetnek; annyi bizonyos, hogy a nép tán-
torithatlan követeléseivel hosszú időre nem
daczolhat a világ semmiféle kormánya. A his-
toria épen úgy, mint a józan ész bizonyítja
ennek igazságát, de Bécsben ignorálják mind-
azon tényeket, a melyek kirívó hangon kiált-
ják a kormányférfiak füleibe a memento morit.

Csak valamely hazai lap belföldi rovatá-
ba kell pillantanunk, hogy a keleti kényura-
lom országába higyük magunkat átvarázsol-
va lenni. Ha az előforduló nevek nem zavar-
nák phantáziánkat, bátran a basák idylli ha-
zájába képzelhetnők magunkat. És mindez az
„államegység“ kedvéért. Mi ily eljárást, mely
sokkal alkalmasabb a legszilárdabb államok
egységét is megrendíteni, mint államegységet
teremtteni, az egység-alkotás paródiájának
tartunk.

A bécsiek áll, megítélni, van-e annyi
erejük, hogy absolut hatalommal egységet pa-
rancsoljanak az államnak, egységet az ő ér-
telmeikben; mert az oly egységet, mely a né-
pek ellenszenvén alapul, csak roppant absolut
erő tarthat fenn. Ha belátják, hogy nincs be-
nök erő, úgy, ha nem szándékuk az államot
tönkre tenni, hagyják el végkép az eddig kö-
vetett ösvényt.

Arad városa feloszlatási közgyűlése.

Arad, október 18-án.

A fogyasztási adó erőszakos behajtása ügyében
ma délután 5 órakor a városi tanács és képviselőség
zárt conferentiává alakulván, a polgárnagy előadja,
miszerint ma reggel a pénzügyigazgatóság a fogyas-
tási adó rögtöni befizetése miatti felszólítása fölött egy
előleges értekezletet tartván, abból Szentiványi ta-
nácsnok és Deutsch Ignác képviselő kiküldettek, a
pénzügyigazgatóval ezen tárgy elintézése, s illetőleg
a kívánt adó mennyisége kipuhatolása végett érte-
kezni. Erre Szentiványi ur jelenti, hogy, mivel a
pénzügyigazgató a rögtöni erőszakos behajtástól elál-
lani nem akarván, parancsa levén minden áron pénzt
szerezni, s a Szentiványi ur részletes fizetésének aján-
latát is, mint nem a képviselőt kiküldöttjéről tett aján-
latot elismerni vonakodván, azt akarta, hogy a kül-
döttség a képviselő testülettől mutasson fel meghatal-
mazást, és ha holnap délutáni 1 óráig, a tartozásnak ne-
gyedét, azaz 10,000 frt lefizetnék, akkor az erőszakos
behajtást megszüntetheti. Ahátrálékranézve a követke-
ző feltételeket ajánlván, t. i. 3 hónap mulva a második,
6 hónap mulva a harmadik, és 9 hónap mulva az utolsó
negyed lenne fizetendő, fentarván a küldöttség a
számadásbeli reclamációt és vizsgálatot magának,
valamint a más uton már eddig is behajtott adóknak
beszámítolását. A követelt adó a pénzügyigazgatóság
jelentése szerint a következőkből állana:

1) Fogyasztási adó	50,400
2) Földadó	3,913
3) Épületadó	7,222
4) Jövedelmi adó	4,123
5) Hadipótlék	1,513
6) Földtehermentesítési	4,624
7) Illetékek	50 frt.

Összesen 71,845 frt.

Ezen követelésre, a pénzügyigazgatóság a vá-
rosnak 64,000 frtnyi államkölesőnpapírjait, melyek
az előbbi városi hatóság által Bécsben elzálogosítva
valának, lefoglalta, és a mostani pénzkursus szerint
51,000 frtért el is adta. Ebből tehát a papírokra vett
kölesőösszeget: 20,000 frtot lefizetvén, s a fennma-
radt 31,000 frt ezen mostani követelés törlesztésére
betudván, még maradna fizetendő 40,000 frt körül-
belől.

Csemege ezen jelentést, minthogy a viszo-
nyokkal alkudozni s az erőszaknak ellentállni nem
lehet, elfogadhatónak nyilvánítja; s ezen indítvány
közakarattal el is fogadtatott.

A polgárnagy ezután kijelenti, hogy a pénzügy-
igazgatóság ily szerű föllépése után, a tanács és kép-
viselő testület további működése lehetlenné vált, mert
ezen tartozás egyenesen a városi magisztus és
képviselőre repartíaltatik, gondoskodnunk kell tehát
holnapig az első 10,000 frt részletről. Csemege: Ör-
vend, hogy leköszönési indítvány az elnöki szék-
ből jön annál inkább, minthogy netán a bekövetkező
ujonczozás alkalmával, ha a város az ujonczokat ki-
nem állítná, s törvényesen nem is tehetné — az ujon-
czok megváltására újra a tanács és képviselőt erszé-
nye vétetné igénybe, mit meg nem birhatna többé.

Miután a közbátorság fentartására s egyéb ügyek
elintézésére Csemege egy 5 tagu bizottmányt ajánl,
az értekezlet

rendkívüli közgyűlé-
sé alakult.

A közgyűlés elfogadta az adótárgyban jelentett
részleteket, s a kölcsönbe beleegyeznek. Varjas Józ-
s e célra a Marospart-erősítésre szánt 10,000 frtot a vá-
ros pénztárából előlegezni indítványozza. Tedeschi
10,000 frt, mint serházi és pálinka mérési árendát, rögt-
ön a város pénztárába fizetni ajánlkozik, hogy ebből
a város a követelést kifizethesse.

Tedeschi ajánlata elfogadtatván, elhatározottatott,
hogy a jövő részletek is ezen árenda-jövedelemből
fizetessenek. Ezután a Hofbauer L. kir. biztos urtól
e gyűlésközben érkezett feloszlatási rendelet felolvas-
tatott; valamint a helyt. tanács rendelete is.

2. sz.

Szabad kir. Arad városa polgár- mesterének, tek. Török Gábor ur- nak, Aradon.

Ő császári s Apostoli királyi Felsege legke-
gyelmesebb urunk, a nagyméltóságu magy. kir. udv.
kanczelláriának f. é. mindszenhő 7-én 13,473. sz. a.
kibocsájtott magas leirata által szab. kir. Arad városa
bizottmányának, illetőleg képviselő testületének vég-

eloszlatását és újbóli szervezését az okon, mert utolsó
közgyűlése alkalmával az országgyűlés feloszlatása
iránti óvást magáévá tenni, ezen eljárása által a ta-
gadhatatlan kir. jogokat megtámadni, és így az izga-
tás terére lépni merészkedett, megparancsolni, és e
tekintetből engem kir. biztosnak legkegyelmesebben
kinevezni méltóztatott. En ezen legkegyelmesebb
megbízásnál fogva, a nm. magyar kir. helytartótanács-
nak f. év és hó 15-én 59,753. sz. a. kelt, tegnap vett
magas intézményével hozzám leküldött, és melléklet-
ben ide zárt engedelmességi kegyes rendelet áttétele
mellett, ezen sz. k. Arad városa közgyűléseinek
megtartását, ezennel felfüggesztem, magát a képvi-
selőtestületet pedig feloszlatom, és ennek végrehajtását
szükség esetében katona karhatalommal is eszköz-
lendem.

Midőn tek. polgármester urat ezen legfelsőbb
parancs folytában intézkedésemről értesíteném, egy-
szersmind felhívom és kötelezem, hogy az itt átkül-
dött engedelmességi kegyes rendeletnek tartalmát
azonnal közrebocsássa, és a tisztikart, úgy mint szinte
a képviselő testület tagjait, személyes felelet terhe
alatt, a fennebb tisztelve említett legmagasb parancs-
ról haladéktalanul értesítse.

Kelt szab. kir. Arad városában, 1861. év októb.
18-án. Hofbauer Lajos, m. k.
királyi biztos.

59753 sz.

Sz. k. Arad városi közönségnek.

Miután legfelsőbb tudomásra jutott: hogy ezen
Város bizottmánya, nem ügyelve azon országsszerte
köztudomásra jutott, de felsőbb rendeletek által is
kijelentett körülményre, hogy az országgyűlés fel-
oszlatása ellen irányzott óvás legfelsőbb helyen a ki-
rályi jogok szántszándékos megtámadásának fog te-
kintetni, ezen óvás magáévá tétele által a fejedelmi
jogok iránt köteles tiszteletéről megfeleltkezni, és ma-
kacs tiltakozásával az izgatás terére lépni merésze-
kedt, ez által pedig kétségtelenül tanúsítá, hogy töb-
bé nem képviseli igaz érdekeit — a város csendes és
szorgalmas polgári lakosságának, mely csak az or-
szágias és közigazgatás szabályos folyama mellett
képes az ipar és kereskedelem virágzásából meríteni
fáradtságának azon jutalmát, melytől létele és bol-
dogsága függ. — Ő cs. és apost. m. Felsege ezen vá-
ros bizottmányának végeloszlatását, a f. évi okt. 7-ről
13473 sz. alatt udvari rendelvénnyel megparancsol-
ni és ezen hatóságnak újbóli szervezését és a törvé-
nyes rendnek helyreállítása végett kir. biztos minö-
ségben Hofbauer Lajos, volt bzharmegyei főnököt, ki
egy uttal Arad vármegyére nézve is hasonló kikül-
detéssel bizatott meg, legkegyelmesebben kinevezni
méltóztatott.

Erről, midőn a város közönsége értesítették,
egyszersmind kijelentetik, miszerint a fentebbiek.
parancs kihirdetésével ezen város bizottmánya fel-
oszlatottnak tekintendő lévén, többé sem a tanács-
kozások folytatásának, sem ennekutánna bármi ily
nemű gyűlések és összejövetelek tartásának helye
nem lehet. — Mivel pedig ő cs. kir. ap. Felsegének
ismételve kijelentett legmagasabb szándéka nem ab-
ban áll, hogy az ország törvényhatóságainak alkotmá-
nyos élete megszüntessék, hanem hogy azokban a
törvényes rend és felsőbbbségi függés, melyek nél-
kül sem alkotmányos kormányzat, sem igaz szabad-
ság nem képzelhető, helyre állíttassanak, annál fogva a
város egyes és összes lakosaitól bizton elváratik, mi-
szerint a kiküldött kir. biztosnak mindenekben en-
gedelmeskedni, és ötöt a rend helyreállítása s a vá-
rosi hatóság újbóli szervezése körüli intézkedéseiben
kitelhetőleg gyámolítani honpolgári kötelességük-
nek ösmerendik. — Kelt Budán, a magy. Kir. Helyt.
tanács 1861. év, okt. 15-én tartott tanács üléséből.

Károlyi László m. p. Havas József m. p. Romy
Vincze m. p.

A feloszlatási rendeletet, az önkényti feloszlatás
megelőzvé, elrendeltetett, hogy az árva ügy, te-
lekkönyv, levéltár, és rendőrség, míg a
mostani tisztviselők helyébe újak választatnának,
vagy nevezetnének, a mostaniak kezelésében marad-
janak.

Ezek után a polgárnagy magát és a tisztikart
helyéről leszorítottatnak nyilvánítván, kijelenti, hogy
mihelyt a körülmények engedik, törvényes állását
újra ő s a tisztikar is elfoglalja; csupán a bírora
ajánlván kivételt, az igazság kiszolgáltatása tekin-
tetéből.

Csemegi ezt nem helyesli, de teljes lemondást indítványoz, oly módon, hogy a continuitás elvénél fogva, a lemondott tisztviselők, mint olyanoknak tekintetnek, s ennél fogva, midőn idővel működésükbe visszalépnek, a szünetelt időre eső fizetéseiket is megkapják, ha az új intézkedés szerinti hivatalát el nem fogadják; kik ellenben hivatalát vállalnának, a már régebben kimondott óvás szerinti felelősségre vonatnak, fizetéseikre semmi igényt nem tarthatván.

A r a d i dr. nyilatkozik, hogy tiszteletbeli hivatalát semmi szin alatt meg nem tartja.

V a r j a s i kapitány csak addig tartja meg hivatalát, míg azt a 48-diki törvények értelmében vezetheti.

P o p o v i c s főügyész egész 1-ső novemberig akarja a tisztviselőseget mostani állásán megtartani. (Elvettették.)

Az irományok a levéltárba, a letéteményezett pénzek a pénztárba tételre rendeltették a provisorium tartama alatt.

Kevés szünet alatt, a jegyzőkönyv fogalmaztatott, felolvastatott, s közhelybenhagyással hitelesített.

Polgárnagy ur lelkes beszédet intézett az egybegyűlt közönséghez a tisztikar nevében, megköszöné a képviselőknek pártfogását, és buzgalmukat, melyek a város közérdekeit szívükön viselve, a tisztviselőket eljárásában gyámolították, az elintézkedések végrehajtását könnyítették, s a teendőket indítványozták; elnézést kért azért, hogy a legjobb akarat mellett sem teljesíthetők a tisztikar mindazt, mit hazája s városa javára tenni elhatározott, mert elzsiabaszták a tevékenységet a tényleges hatalom — folytonos beavatkozása, s szuronyokkai erőszakátal.

Mire C s e m e g i képviselő a tisztikar példás kitartását és tevékenységét felemlítvén, kik hazafiasságok érzetében önállóságot is áldozatul hoztak inkább, hogysen az erőszaknak meghajoljanak, kik minden körülmények közt akként jártak el, mint azt a haza és város java megkívánta, kik a közönség bizalmát megérdemlék, háromszorosan éljen által a közönség további tisztelet és elismeréséről biztosításnak. A háromszorosan éljen elhangzott, s a „Szózat“ első szaka a teremben énekeltetett el, utánna a hazát, és szabadságot éltetvén, a gyűlés a szózat éneklését folytatta, még a főpiacson az egész gyülekezet jobb jövőt kívánva s a hazát éltetve, szét nem oszlott.

Lapszemle.

A „P. N.“-ban (F K) a lengyelországi helyzetről így ír:

Lengyelország most igen érdekes és tanulságos látványnak színhelye leendő.

Most tudnunk, először fogjuk tapasztalni, minő hatása van az ostromállapotnak békés, és a törvény határain túl nem lépő mozgalom, erélyes, de kizárólag passiv ellenállással szemben?

Eddig az ostromállapotot Európában csak kétféle körülmények közt láttuk működni:

vagy ott, ahol nyílt lázadás, fegyveres ellenállás leküzdése forgott szóban;

vagy pedig közvetlenül ily lázadás leterítettése után, a midőn a nép az átélt viharos idők izgatottsága után megzsibbadva, elkábultva, minden tevékenységről lemondva, némán és semmiféle — sem actív, sem passiv ellenállásra nem gondolva, hajolt meg az ostromállapot vaskezének szorítása alatt.

Lengyelországban fegyveres lázadás elnyomása nem forog szóban, sem azon zsibbadás nem vehető észre, mely a „pacificationalis“ catasztrófákat követni szokta; ott élénk nemzeti öntudat és szabadsági vágy, lehetőleg békés és törvényes formák alatt törekszik nyilvánulni; — itt kell, hogy sarkantyuit próbálja meg a katonai dictatura, és bizonyosságát nyujtsa annak, miszerint az ostromállapot csakugyan politikai, „en tout cas“, mely bármily időjárás kellemtelenségei ellen is megővni képes.

Kíváncsiak vagyunk, miképen fogadja majd az orosz kormány legújabb intézkedését a francia felhivatalos sajtó, mely eddig nagyon szerette magasztalni az orosz kormány mérsékletét, ez talán némi világosságot fog vetni az előttünk tökéletesen érthetetlen lengyel eseményekre. Annyi azonban nyilvánvaló, hogy Oroszország nehéz megkísértések elé megy, és a szentpétervári egyetem bezárására vezetett események meglepő világosságot árasztanak az orosz államépület alásodottságára, mely a kancsukuralom dacára is rémitő előmeneteleket tett. De Oroszország helyzete legalább nem reménytelen, végromlása nem elkerülhetetlen, hanem — okujon mások kárán, és tartsa szem előtt azt, hogy ily helyzetekben kettő kell arra, hogy az állam a maga léteiben ne veszélyeztessék; először: hogy a kor kívánalmait gyorsan és helyesen megértessenek; másodszor: hogy azok őszintén, önkénytelen és idővesztés nélkül teljesíttessenek.

Minden színlelés vagy halogatás — bizalmatlanságot gerjesztvén — borzasztóan bosszolja meg magát; a kicsikart engedmény pedig csak a kormány gyöngeségét tanúsítja, melyet aztán a bizalmatlanság kellően kiszokott zsákmányolni. Ez azon ferde sík, melyen már nem egy állam feltartóztatlanul gördült le az enyészet örvényébe.

„Magyarország“-ban J. G. igen helyes tapintattal, a tényleges hatalom egy évi működését bírálván, a többek közt így nyilatkozik:

„Mindaz, mi m. é. okt. 20-ika óta a mai napig történt, világossá teszi, hogy a magyar, alkotmányát nem csak forradalom, hanem az által is „eljárás“, ha bármely jogához, törvényéhez szilárdul ragaszkodik. Példa reá a municipiumok szétesztatása, mely csak azért történt, mert az illető municipiumok, régi törvényes joguknál fogva, az országgyűlés egyhangú tiltakozását magukévá tették. A törvény-eljárásai elmélet fejtégetésébe nem bocsátkozunk már. Schmerling lovagnak ezen elméletére Európa közvéleménye reá mondta verdictjét. Magyarország alkotmánya nincs eljátszva, de a birodalomban el van játszva az, mi nélkül az állam jólléte, s netaáni eshetőségekkel szembeni biztonsága nem is képzelhető; el van játszva a birodalom népeinek a kormány iránti bizalma.“

Továbbá az említett lapban a szerkesztő vezércikkét ezen szavakkal zárja be:

„A magyar országgyűlés felosztatásával el volt döntve a törvényhatóság sorsa is.

A törvényhatóságok, mert a törvény erejével meg nem védhetik a tért, melyen csak becsülettel szabad megállniok, átengedik azt a hatalomnak, mely a főkormányzások eljárásait, hisszük, meggyőződésből védő phrasisek mellett is, előbb-utóbb leszorítaná arról azokat, kik a törvényhez ragaszkodnak.

Mert tabula rasa kell a hatalomnak.

A m. kir. udv. kancellária s a m. kir. helytartótanács tudja, mi történik Aradban és Erdélyben. Lehetetlen, hogy ne tudják, miként a lázítás üszkei szórtnak szét.

Ki szórja szét ez üszköket? mi ezébből kívánja az ármány felidézni a testvérharcz átkát?

Sem feleletet nem várunk, sem feleletet nem adunk e kérdésekre.

El kell készülnie lennünk a legszomorúbb napokra is, el kell készülnie lennünk arra, hogy a febr. 26-iki patens keresztülvitelére minden eszköz meg fog kísértetni.

De az államminiszter ur diadalának napja még nem lesz utolsó napja a magyarnak.

A r a d, okt. 18.

(A) A helybeli cs. kir. finanszigazgatásának a városi tanácshoz intézett iratát, midőn tegnap megkaptuk, már lapunk be volt fejezve, s ezért minden megjegyzés nélkül kelle közlenünk. Most annál inkább hivatva érezzük magunkat nem hallgatni ezen intézkedésről, mivel az „Arader Ztg.“ bizonyosan a hatóság útján nyert oly adatokat nyujt, melyek a kormány-organumok eljárására sajátlagos világot derítenek. Az absolut kormány egyik organuma, Arad városának tanácsa a kormány egy másik organumával, a finans-hatósággal a fogyasztási adónak minden egyesektől való behajtására nézve, egységre lépett.

Ezen várostanácsnak, mely tevékenységét csak f. é. február havában szüntette meg, már az októberi diploma kiütése után meggyűlt baja azon adónak behajtásával, és felszólítására sem nyerhetett assistentiát a finans-hatóságtól, tehát sem morális, sem fizikai eszközökkel nem hajthatta be az adót, és kötelezettségének eleget nem tehetett.

Februárban az alkotmányos, választott hatóság vette át a város ügyeinek vezetését, ezen hatóság az 1848-ki törvényekre esküt tett, hogy nem hajthatott volna be tehát oly adót, mely nem csak az 1848-diki, hanem más törvényekkel is ellenkezik, melyet csak ab olut kormány organumai tarthattak törvényeseknek, melyet azon hatóság sem hajtott be, mely az absolutismus teremtménye volt, és ezen adó mikénti behajtására nézve is kötelezte magát. Mihelyt valamely hatóság a magyar alkotmányra esküdt, alkotmányellenes tényhez segédkezet nem nyujthat. Ha a császári hatóságok magokat a magyar hatóság parancsoló urainak tekintik, ugy nem is szabad hatóságnak tekinteniök oly testületet, mely az 1848-diki törvényeken alakult. A ki elismeri Arad város hatóságát hatóságnak, az az 1848-diki törvényeket kötelezőknek ismeri, és fogyasztási adót nem követelhet.

Mit tettek a finans-hatóságok oly városokban (okt. 20-ikától mostanig), hol az előtt a finans-hatóság maga szedte be ezen adót, és organumainak elűzetése után, ezen adó nem behajtására képtelenné tétetett? Vajjon azon községek, hol hasonló esetek előfordultak, kénytelenek lesznek-e a budget ezen fogyatkozását utólagosan fedezni?

Kérdjük még, hogy képes lett volna-e a finans-hatóság assistentia nélkül behajtani ezen adót? És ha nem tette maga, hogy erőhatalommal hajtsa ezen adómetet is, hogy kívánhatta annak teljesítését az alkotmányos, nem fegyveres hatalomra támaszkodó alkotmánytól?

Az absolut kormány kezelése alatt a város vagyona majdnem egészen semmivé lett, ugy, hogy most a legjobb akarat mellett sem jut néha a legszükségesebbekre sem. 64,000 frtot sequestráltak a város vagyonából, és a városnak még követelése is van egy már liquidált 41,750 fr. 21 krnyi összeg.

Hogy község egyesekért fizetett már megtörtént, de egyesek a községért fizessenek oly összeget, melynek behajtására a kormány volt organuma, az előbbi város tanács kötelezte magát? az hallatlan.

Itt közöljük a városi képviselőkhez küldött „Mahnzettel“-t.

T. cz.

ur, mint sz. k. Arad városa bizottmányának tagja ezen felhívattatik, a város adóbeli kötelezettségének törlesztésére 300 frt f. h. 20-kaig az itteni cs. k. hivatalnál lefizetni, ellenkező esetben ezen összeg ön-nél katonai hatalommal fog behajtatni. Aradon, okt. 26-dikán 1861.

A cs. kir. finanszigazgatóságtól.

Pest város felirata Ő Felségéhez.

Császári királyi Felség!

Pest fővárosunk képviselő testülete és tisztikara, f. é. aug. 21-én közgyűléseileg összejöven, s figyelemmel azon kormányi intézkedésre fordítván, mely a testvér Pest megye bizottmányát azért, mert helyhatósági feladatának tiszta fogalmából kiindulva, az országgyűlésnek felosztatása elleni óvását magáévá tévé, nyilvános ülés tarthatási jogában felfüggesztetni rendelé, — nehogy fővárosunk hasonló okból, hasonló törvényellenes rendellel meglepetve, ugy a köz-mint a magánérdekek nagy hátrányára, hatóság nélkül maradjon, akként intézkedett, hogy bekövetkezvén ránezve is ilyen alkotmányellenes kormányrendelkezés, midőn ellene hatósági óvását jegyzőkönyvileg ünnepélyesen kijelenté, egyszersmind a tisztikart közgyűlési teendők elintézhetségi jogával ruházván fel, utasítá, hogy ezen minőségében maradjon, s a fővárosi törvényhatóság minden municipális jogait, és kötelezéseit — a közjogi ügyek tárgyalásának kivételével — jogérvényesen végezze mindaddig, míg ezen állásában becsületével, hazafiságával, alkotmányunk és törvényeink rendeletei iránti érzületével ellentétbe nem hozatnék.

Ezen közgyűlési kivételes missiónak itt érintett alapelteleteit szem előtt tartva és azok színvonalán elfogulatlan, s tisztán a jog és köteleesség ép fogalmából merített ítélet alá véve azon felsőbb kormányhatósági intézményeket és rendeleteket, valamint egyéb, nem alkotmányos és nem magyar kormány-közégek által hatósági rendszerünk ellen gyakorlatba vett közvetlen és közvetett fellépéseket, akaratlanul is a kérdés szavait érezzük bensőkben viszhangozni: vajjon közgyűlési küldetésünknek van-e még további élete a nélkül, hogy a feltételek melyekhez köttetett, meg ne legyenek bántva? vagy inkább nem érkezett-e el az időpont, melyhez eljutva, a polgári becsület, a hazafiság, a törvény és alkotmány iránti tisztelet és hűség a tisztviselőt mint közpolgártól követeli a magasztos adóját, hogy így öntudatában megnyugtatta, a teljesített hazafiai köteleesség vigasztaló érzetével vonulhasson egyszerű magányába vissza, nehogy késlekedve, a tartozásának maga idejében köteleességeit lerováásával, annak teljesíthetéseben később az események megelőzzék, s oda utasítsák, hol részvét helyett elítéltetést, elismerés helyett megvetést talál.

Felelősséggel törvényeink és alkotmányunk, felelősséggel küldöink és közönségünk, de felelősséggel ön lelkiismeretünk iránt is — vettük érett megfontolás és szigorú bírálat alá ugy kivételes helyzetünk körülményeit és ezek követeléseit, valamint az időt és eseményeit is, mielőtt a fennebb feltett kérdésre egyenes választ határozánk vala el; nevezetesen:

a nagyméltóságú magyar kir. helytartótanács, melynek elnöke, az ország tárnoka Ő excellenciájának egyenes írott utasítása folytán szervezte magát hatóságunk az 1848: 23. törv. alapján, s később ugyan ezen alapon s ugyan azon főkormányzók tudtával végzé a törvény rendelte teljes tisztujtását is, — ujabban részint a n. m. udv. kancellária utasítása folytán, részint saját hatalmából kibocsátott rendeletei alapján, míg bennünket a nem törvényes kir. biztos rendelkezései iránti engedelmségre utasít;

míg hatósági jegyzőkönyveinknek időhatárokhoz kötött felterjesztését rendeli, holott a szabad kir. városoknak a kamra közvetlen felügyelése alóli ki-szabadulásának, s annak mint oknak megemléstével, hogy most már a szabad kir. városok is képviselő testületi gyűlések megtartására jogosítvák, éppen az 1848-diki alaptörvényeink 23-dik cikkének érvénye előtt hajol meg;

míg meghagyja, hogy a hirlapokra, az absolut rendszer alatt kivett törvénytelen beigtatási illetek befizetése iránt az illetőket utasítsuk;

míg költségvetésünk felterjesztését sürgeti, helyhatósági szabványozási jogainkból származó díj-jegyzékünk érvényét felfüggeszti;

míg a törvényeink által nem ismert császári pénzügyi hivatalokkal a törvénytelen adókövetelések iránt hivatalos érintkezésre utasít;

míg saját költségünkön felállított reátanodánk nyilvánosságát az állami nem magyar tanintézetek belserveszetének elfogadása feltételéhez köti;

az alatt a császári pénzügyminiszteri rendeletek alkotmány- és törvénybe ütköző, a municipális öi jogokat bántó kihirdetését és végrehajtását nem akadályozva, megengedi, hogy az adó folyvást erőhatalommal szedessék;

hogy a főváros földesuri jogait megillető, s annak törvényes tulajdonát képező vámjövedelemről a cs. pénzügy igazgatóság tetszés szerint rendelkezék;

hogy a helyhatóságokat oly illetek beval-lása, behajtása és átszolgáltatására szorgalmazza,

melyekhez azok törvényeink világos tilalmánál fogva járulni képtelenek;

hogy hatóságunk több mint egy millió forintra rugó, a kincstár elleni elismert és világos követelése kielégítetlenül hagyatva, ez naponként jelentkező házi szükségéi miatt zavarból zavarba, s hatósági eredményes működéseit gátló egyik szorongásból a másikba sodortassék;

hogy az egyes adózók által befizetetlenül maradt, vagy maradótörvényellenes adóért a városi közvagyon és közérték tételessé felelőssé oly kormány-közegek által, mely alkotmányunkon kívül állva, hazánkban törvényes rendeletet ki sem bocsáthat;

hogy ezenfelül törvényhatósági területjogunk is az által, mert a cs. pénzügyminiszteri, s egyéb volt cs. állami hivatalnokok, bár polgári állásuk legyenek, katonai törvényhatóság alá helyeztetek, nem csak érzékenyen megsértették, hanem hogy ekképen — az így szabadalmazottak a törvényellenes eljárásuk miatti törvényes megfenyítés, valamint magánosok polgári jogainak irányunkban érvényesítése ellen fedezve lévén, a magyar municipalitás mihamarábbi lehetlenségére mint egy ösztönöztesse; és végül megengedi,

hogy a törvényhatóságunk tekintélyének saját közönségünk előtti gyanúsítására a területünkön lakó szabad polgároknak a törvény oltalma alatt álló házait, a mi tudunk és előleges értesítésünk nélkül éjnek idején fegyveres erő látogathassa meg, s a titkos érdekek céljai által kijelölteket elhurcolja, s katonai börtönökben fogva tartsa; valamint hogy az ugynevezett rend helyreállítása tekintetéből, helyhatósági rendőreink mellőzése, sőt azok kiszabott szolgálatteljesítésének tetteles megakadályozásával a nyílt utcákon fegyveres beavatkozás történjék, sebesülések okoztassanak, és elfogatások eszközöltesse; szóval

részint egyenesen a nagyméltóságú udv. kancellaria, és a nm. Helytartótanács által közvetlen, részint ezek felsőbb kormányhatósága mellett a cs. pénzügyigazgatóságok, és a fegyveres erő által alkotmányos helyhatósági életünk ellen oly támadásokat látunk és tapasztalunk intézetni, melyeket erőtlenségünk el nem háríthatván, azoknak tétlen és hallgatag tovább elnézése által bünt követnénk el.

Midőn tehát mi Felsőged legmagasabb trónja előtt a most legrövidebben s alattvalói hódolattal elsorolt tényekből nem következtethetünk egyebet, mint hogy a birodalmi kormány élén álló statusminiszternek a birodalmi tanács f. é. augusztus 23-ki ülésében tett, s uralkodói üzenetképen előadott azon nyilatkozata, miszerint Magyarország az 1848—49-diki események következtében alkotmányát eljártsa, s ezen időtől fogva mint hódított ország, melynek alkotmánya, alap-törvényei és kétoldalú ünnepélyes szerződésai erő- és érvény nélküliek, áll az ausztriai birodalom tartományainak sorában, — a mai birodalmi kormányzat programjának alapjául vétetvén, törvényeink és alkotmányunk egyenes és természetes őrei, a törvényhatóságok erőszakos megszüntetése vagy keresett eszközökkel lehetlenségét vétetett czélba.

Minthogy pedig ilyen, sem népet sem trónt nem boldogítható, nem erősíthető küzdelem — hitünk szerint — két felekezetet állít elő, az elnyomókat t. i., kik az országgyűlés előtt is kimondott fejedelmi teljhatalom fogalmából indulva ki, erejük és befolyásukat nyilván és alattomban arra használandják, hogy hazánk ősrégi jogait és szabadságát, törvényeit és alkotmányát a nem rég proclamált birodalmi egység eszméjének ragadják oda áldozatul;

és az elnyomottakat, kik kezökben az idő és viszontagságok által meg is viselt, meg is szentelt törvényvel, szívökben jogaik igazsága és elévülhetlensége iránt: meggyőződéssel — tenni fogják azt, mit tenniük alkotmányos életfentartási ösztönükből kifolyó kötelességük: — tűrnek és szenvednek, de országos kincsök, a nemzeti szabadság elalkuvására szövetkezni soha és senkivel sem fognak.

(Vége következik.)

Legujabb kancelláriai körlevél a főispánokhoz,

az eskümintá tárgyában.

14,780. sz. Méltóságos stb. A múlt évi novemb. 24-ik napjáról 360. sz. a. a magyar kir. helytartótanács legfelsőbb meghagyásból bocsátott udvari rendeletben el lévén határozva az, hogy az új kinevezett főispánok a hitet a legrégibb időtől fogva törvényes használatban álló forma szerint tartoznak a bizottmányi ülésekben letenni, — miután ezen kötelesség az akkor legfelsőbb megerősítéssel kiadott főispáni utasításoknak 6-ik pontjában is világosan ki van gyón fejezve, és a hitforma minden főispánokkal maguk hozzátartása végett közöltetett, felszólítani vagyok kénytelen méltóságodat, legyen szives velem szívesen tudatni azt, hogy ezen kötelességének mi módon felelt legyen meg, és a mennyire a kiszabott forma az eskü letételében meg nem tartatott volna, egész terjedelmében küldje meg azon mintát, mely hitének letételére használtatott.

Bécsben, 1861. Mindszenthó 14-én.

Gróf Forgách Antal.

(I. T.)

Helytartósági körlevél a megyékhez, a házi-adó ügyében.

29,043. sz. Miután ő cs. s apostoli kir. Felsőged f. é. szent György hó 14-én 1674. sz. a. kelt legmagasb elhatározásánál fogva a polgári s fenyítő-törvénysek a megyék alkotmányos hatáskörébe már valósággal átadottak, s ennél fogva azok rendezésére, valamint a fogházak fentartására nevezetes költség szükségeltetik, a megye közönsége, hivatkozolag az innen folyó évi Boldogasszony hó 17-én 507. sz. a. kibocsátott körrendeletre, ezennel felhivatik, hogy annak folytán megállapítandó törvényes költségvetést megbirálás s jóváhagyás végett ezen magyar kir. helytartótanácsnak mielőbb fölterjeszsze.

Miután pedig némely megyék részéről a fennemlített körrendelet következtében a megyei bel-igazgatási költségvetés fölterjesztése mind ez ideig elmulasztott, ennek mielőbbi felterjesztésére az illető megyék oly hozzáadással figyelmeztetnek: hogy a megyei tisztikarhoz tartozó előbb nevezett tisztii állomások, mint a tisztii-ügyészek, számvevő, uti felügyelők s mérnök, legfelsőbb helyről már engedelményezve lévén, ezek illetményeinek a megyei költségvetésbe leendő felvétele iránt nehézség többé fenn nem forog.

Tekintve azonban oly tisztii állomásokat, melyek a megyei élet előbbi korszakában még rendszerezve s a tisztii létszámba befoglalva nem valának — a mostani viszonyok közt azonban a közigazgatás érdekében felállítatásuk kívánatos — a megye közönsége figyelmeztetik: hogy az 1768-ik évi november 21-én kiadott, s majd egy századon át folytonos törvény szerű gyakorlattal szentesített legfelsőbb szabályrendeletnél fogva, ha egy u j a b b tisztii állomás felállítása, vagy pedig annak több egyenekkel szaporítása szükségesnek találtnék, a megye közönsége az ily szükséglet esetről esetre i n d o k o l t különös jelentéssel az ország fő kormány székének mutassa ki, — melynek bekövetkezendő jóváhagyása után lesznek az ily új tisztii állomások rendszerezettek s olyanoknak tekintendők, melyeknek megállapítandó fizetvényeik a megyei pénztárból minden nehézség nélkül kiadhatók, s a megyei számadásokba felvehetők; máskülönb az idézett szabályrendeletnél fogva a nem rendszerezett s felsőbb jóváhagyással meg nem erősített tisztii állomás után a megyei pénztárból kiadott fizetéseknek, melyek egy ide fel nem terjesztett s az ország fő kormány székének jóváhagyásával meg nem erősített költségvetésen alapulnak — érvényteleneknek s el nem fogadhatóknak kellene tekintetniük; — mire nézve valamint ezen királyi helytartótanács bizonyossá kívánja tenni a megye közönségét azon alkotmány szerű figyelemről, melylyel a megyei autonomia s a helyhatósági jogok iránt viseltetik: ugy másrésztől viszont meg van a megyék azon alkotmány szerű érületéről is győződve: miszerint ugyanazok az ősi törvényeinkben gyökeredzett és százados gyakorlat által szentesített legfelsőbb királyi felügyeletnek az ország fő kormány széké által gyakorolt joga iránt tartozott törvény szerű kötelességeikhez híven, a fennemlített s a közrend és pontos kormányzat érdekében, bármily kormányformák közt is soha nem mellőzhető szabály szerű felterjesztésben, s minden további késedelemtől tartózkodni fognak.

Vonatkozolag azon indokokra, melyek a már felterjesztett megyei költségvetések megbirálásánál ezen kir. helytartótanács részéről kiindulási pontokul szolgáltak és ezentul is szolgálódnak, a megyék közönségeinek a felőli megnyugtató végett, miszerint azok végcélja mindig csak az államkiadásokban szükségeltetett jövedel és mérték fentartása volt, — nem tartja ezen k. helytartótanács feleslegesnek szokott őszinteségével kijelenti: miképen, habár ugyan nem mellőzheték el figyelmét a régebbi megyei közigazgatási állapot és szolgálati viszonyoktól nem kis részben különbözö jelenlegi körülménytől, s habár ezeknek méltányos számbavétele mellett igazságosnak találta, hogy a megyei tisztviselők fizetései a mostani viszonyokhoz képest rendeztesse, — de nem felejteti el azt: hogy a helyhatósági tisztviselők ősi eredeti jellegükhöz híven, magán érdekeiktől elszakadni, azokat teljesen mellőzni, s tűzhelyeiktől megszerve távozni nem lévén kénytelenek — nemes kötelességértéből folytatott hivatalaik fizetésének magas megszabása sem ősi jellegével, sem a tisztviselésnek oly nagy áldozatot nem igénylő módjával alig lenne megengedő.

Ehez járul még azon fontos körülmény is, hogy miután a megyei pénztárnok az országos alapbóli előlegképeni javadalmazása most csak egy ideiglenes átmeneti állapot lévén, a megyei közigazgatásnak törvényhozás utján rendezése után, minden megye saját beligazgatási költségeit a régebbi gyakorlat szerint saját körében viselendő, tekintve a földjövedelem mostani nyomott állapotából eredő panaszokat, nemes feladatának ismeré ezen kir. helytartótanács, ezen átmeneti időszakban gondoskodni a felől, hogy a megye tisztviselői fizetésük arányára nézve oly alapok ne tételessé legyenek, melyek idővel a megyeháztartási számlát súlyosnak, a szegényebb, s ennél fogva méltó kimélt igénylő adózókra nézve nyomasztónak, s nehezen viselhetőnek mutaván fel, annak szükségképpen előállandó lejjebb szállítása előre látható kedvetlenségeket ne idézzen elő.

Azon körülmény sem mellőzhető el ezen magyar királyi helytartótanács figyelmét, hogy habár a megyei tisztviselők feladatai, s teendői, mindenütt egyneműek, mégis a megyék tisztviselőik fizetéseit, melyekre nézve a régebbi megyei közigazgatás idejében egy, a helyi viszonyokhoz mért, s a megyék egymáshoz állásának is megfelelő igazságos arány állott fenn — most ezen igazságos szempont mellőzésevel, némely — a másikkal képest talán nem kedvező arányban álló megyék oly magasra emelék tisztviselőik fizetvényeit, hogy azok a sokkal kedvezőbb helyzetű megyék által, — az adófizetőkre vetett kimélt tekintetnél s a megyei szolgálat ősi jellegének fentartásánál fogva meghatározott fizetvényi állapotot messze fölülhaladnak, az ország fő kormány székének ezen közigazgatási egyformaság s méltány tekintetivel épen nem egyező intézkedéseket elnézni épen nem lehetett, melyeknél fogva tekintetbe vételével annak, hogy most már az előfogatok kiszolgáltatásának kényszerűsége fenn nem állhat, s az utazási költségek a tisztii javadalmazásból teljesítendők — egy újabb fizetvényi szabályzatot állapított meg oly elhatározással, hogy annak minden ide vágó viszonyok számbavételével kellő arányra alapított tétegei maximum gyanánt tekintendők lévén, — a még azonul is emelkedő tisztii fizetések ahhoz képest mérsékeltesse, s így ne csak az egyformaságnak, de a méltánynak s a megyék közti aránynak is elégtétessék, — azon megyékre nézve különben, melyek az adózók iránti kimélynél fogva a takarékoság szempontja iránt több figyelmet fordítva, a megyei szolgálat ősi jellegéhez inkább ragaszkodva — a tisztii fizetvények tétegeit szerényebb számokban határozták meg — ezen jóakaratu s nemes célzatu intézkedést a kir. helytartótanács korlátozni épen nem akarván — azt teljes elismerésének kifejezése mellett jóváhagyandónak találta.

Melyekhez képest, midőn e megye közönsége egyrészt felhivatik, hogy ezen felvilágosításokat — az itt módosított költségvetéseik iránt több megye részéről ide érkezett felterjesztésekre válaszul s illetőleg irányadásul vegye: ugy másrészt az építkezési eljárások iránti igazgatási költségvetést illetőleg az innen f. évi 17,939 szám alatt e részben kibocsátott intézvény tartalmára utasítatik. Kelt Budán a magyar kir. helytartótanács ezer nyolczszáz hatvanegyedik évi pünkösdhő tizenötödikén tartott tanácsüléséből. Maj lá t h György mk., H a v a s József mk.

Közintézetek és Társulatok.

— Pályázat. A kisdédóvó intézeteket Magyarországon terjesztő egyesület részéről a pesti középonti kisdédóvó képezdei igazgatóságra pályázat hirdettetik. A pályázókban következő kellékek kívánatnak meg: Átalános nevelés — tudományi magasabb képzettség, különösen a kisdédóvás terén elméleti és gyakorlati ismeretek és képesség; ajánlatul és előnyül szolgál az e téren igazolható gyakorlati jártasság. A pályázók folyamodásaikat a fennebbi kellékeket igazoló bizonyítványokkal ellátva f. évi nov. 12-ig bezárolag az egyesület alelnökéhez t. S i m o n Florent urhoz (Aldunator 1/47 sz.) adják be. A jelentkezetteknek elméleti mind szóbeli mind írásbeli, ugyszintén gyakorlati képzettsége és képessége fölötti vizsgálatok ugyane hó 16-án és következő napjain egy külön bizottmány előtt fognak tartatni. Az igazgató javadalmi ezek: 600 frtnyi évdíj, mely azonban az egyesület állapota javulásával 800 sőt 1000 frtra emelkedhetik, tüzelőfa váltásául 100 frt és öt szobából álló szállás. A pályázatok eredménye fölött a november 30-án tartandó közgyűlés fog határozni. Pesten, október 14-kén 1861.

Ürményi József, elnök.

Hazai mozgalmak.

Kővárvidék e hó 7-én közgyűlésileg elismere az országgyűlésnek a nemzetiségi kérdésben tett, bár a felosztása miatt meg nem oldhatott erélyét, és Krassó megyének határozatát a román nyelv ügyében nem tette magáévá, minthogy e kérdés megfejtése egyes municipiumok hatáskörén felül esvén, az országgyűlésre tartozik.

Középszolnok megyében a szept. 30-iki közgyűlésre a románok nem jelentek meg, hanem Ilyésfalván gyűltek össze, hol Papp, és Filep urakat Bécsbe küldendő követül választák, hogy a résznek Erdélyhez visszakapcsolatásáért tegyenek lépéseket.

Szepes megye folyó oktob. 2-án tartott közgyűlésében országgyűlési képviselőit fogadta, s azoknak bizalmat és köszönetet szavazott, az országgyűlés minden tetteit, még az óvást is magáévá tette, Smolknak köszönő iratot szavazott, s bizottmányi taggá nevezte. Különösen meglepő e megyében az, hogy az ugynevezett Magurában választott főszolgabíró, egyszersmind követé választatván, bizottmányi végzés következtében, hivatalától ezért elmulasztatott, holott az oly egyén, kit követnek választanak, mint tisztviselő is bizalmat érdemel kétségtelenül.

Besztercze szab. k. város 8-ik októberi gyűlésében az utlevelek érdekében a helyt. tanácstól küldött leirat törvénytelensége ellen feliratot határo-

ott; és hivatalnokainak a törvények értelmében csendő, minden eljárásért felelősséget vállal. Jónás János hazánkfa által Szécsenyi és Deák arczképe a városi terem számára lefestetik. A közgyűlés jegyzőkönyvének a helyt. tanácshoz felterjesztéséről a jövő gyűlésben fognak határozni.

Derecskéről írják, hogy a reactio hidrája ott is felütötte fejét, és a bujtogatók elakarják a néppel hitetni, hogy a megyei hatóságoknak nincs semmi erejük és hatalmuk, mire aztán a büntetlenség botor reményében megkezdődtek a házfeltörések, gyújtogatások és rablások. De azért senki sem fogna ám még is bizalmat szavazni az államminiszter urnak, írja a levelező, hanem mindenki nemes kitartással várja a jobb időt.

Levelezések.

Szemlak, okt. 14. Tisztelt szerkesztő ur! Ha érdemesnek találja, engedjen tért hasábjain e néhány sornak a közönséget érdeklő tényt foglalnak magukban:

„Ezelőtt néhány héttel két helyről volt mezővárosunk előljárósága megkeresve a törvénytelen adó beszédése és beszállítása iránt, oly kijelentéssel, ha az rövid idő alatt meg nem történend, a már ország-szerte ismeretes executio bennünket is meglátogatand. Mi nem fizetünk, s csakugyan f. hó 7-én reggel az ígérkezett vendég megérkezék; s bekocogtatása után, az engedelmet a bemenetelre nem is várva, egy adófelügyelő, tized magával a község házába betop-panta, s egész kényelemmel hozzá fogván az adó beszédéséhez, azt hat napokon keresztül oly fényes sikerrel vitte: hogy a hetedik napon 9600 frttal, ismét eltávozott, oly ígérettel, hogy azokat, kik eddig még nem fizettek, rövid idő múlva nagy mennyiségű katonákkal meglátogatandja. — Oly gyakoriak az ily fenyegetések, hogy tőlük már félni sem tudunk. — Tűrünk, mert a hazáért és törvényességért még tűrni, szenvedni is édes! és hiszszük erősen, hogy türelmünk, — kifogván elleneinket — a legszebb eredményt hozandja. r. l.

Uj-Arad, okt. 17. A népeket boldogító alkotmány gyümölcseit mi is megízleltük. A rendkívüli adók karhatalommal behajtása ügyében megjelent a mult héten 26 fegyveres katona élén Havlicsek adófelügyelő és segéde Faragó. Ha mindjárt egy nézőnek a szeméből könyeket is facsart, midőn mult vasárnap a reggeli órákban egy mézárósnak 8 ökrét, lovait és sertéseit a község házába hajtották fogyasztási adó fejében, azért még is alkotmány az némelyek fogalma szerint. Bár keservesen, de még is előteremték a pénzt, hogy a tetemesb kárt nyakukról elhárítsák.

Arad megye, okt. 17. Gróf Zelinszky László ur ömlga eötvösesi pusztáján létező nagyszerű szeszgyára gépezete tövétől, 53° könyökzet hosszúságban a föld alatt, új alakban készült cséplő gépe, ma délután indítatván meg, a próba a legjobb sikert ajánlja; legközelebbi alkalommal az eredményről is fogom a t. cz. gazda-közönséget értesíteni. Addig is uradalmi gépész Fischer, és Ambranovics mérnök uraknak ezen nagyszerű és hazánkban páratlan gépezet sikerteljes összeállításáért a t. gazdaközönség részéről, a méltányos dicséret méltán elmondható.

Ravasz Mihály,
uradalmi ispán.

Külföld.

Franciaország. Egy 16-án kelt párisi sürgöny jelenti: a minisztériális hírek teljesen költöttek.

A császár s a hollandi király megérkeztek, és az olasz színházban egy előadáson megjelentek.

A kenyérár alászállott, mit a kormány erélyes intézkedésének lehet leginkább tulajdonítani, melynek folytán a gabnasszállományok külföldről bámulatos mérvet vőnek fel. Nevezetesen Havreban a helybeli erők nem képesek a kikötőbe érkező mindenemű termények partra hordására, minek következtében a katonaságtól kelle segéderőt kérni, mely meg is adatott.

Angolország. A „Mornig Herald“ az ausztria és Poroszország közötti szövetségi szükségesség voltáról elmélkedvén, azt mondja: „Azok, kik a két német nagyhatalmasságnak bensőbb szövetséget ajánlanak, utolsók volnának ohajtani, hogy Velenczében vagy Magyarországon csapatokat lássanak.

Olaszország. Az általunk csak annyiban, a mennyiben nem akartunk a hírek közlésében, és a napi irodalom színvonalán elmaradással vádoltatni, szintén közölt, „Crouy-féle trónkövetelés“ iránti hír, csakugyan nem valósul, mert a mint „M. O.“-nak írják, az nem egyéb hirlapi kacsánál, miután sem a magyar emigratio, sem a magyar legio nem hajlandó senkivel is előre alkudni a medve bőrére.

A „M. O.“-nak írja Cs—y többek közt, hogy a nemzeti igazgatóság, s illetőleg Türr altábornagy, mint magyar segéd-hadparancsnok, kormányi felhatalmazást nyert a legióban egy déli szláv zászlóaljat alakítani, melynek parancsnoka hihetőleg Wranisevich őrnagy (Türr egyik volt hadsegéde) leend. E tény valóságáról kezeskedem, s fontosságát felesleges bizonyítgatnom.

Oroszország. A tanulók mozgalma, mint előre látható volt, a kormányt komolyabb rendszabályok alkalmazására bírta. A dolog így történt: midőn a tanfolyam megnyitása alkalmával, ott a tankerület új gondnoka, Philippson tábornok, hiányzott, a különben már régóta inkább politikai szónoklatokkal mint tanulással foglalkozó ifjuság, küldöttséggel megkereste azt, jőne közibök, mert beszédet akarnak tőle hallani. A tábornok azt felelte, hogy nincs mit mondania, mire az ifjuság magát azzal kárpótolta, hogy saját kebeléből keletkezett szónokok beszédeit hallgatta. Következő napon az egész egyetemi személyzet az oktatási minisztériumhoz hivatott meg, hol az egyetem bezáratása adatott tudokra. Erre nyilvános utszai tüntetések következtek, mik komoly természetűek lehettek, miután katonaságnak kelle közben járulnia. E szokatlan jelenetnek tömérdek bámuloja akadt, mi a jelenet nagyszerűvé bélyegzi.

Szentpétervári okt. 5-ről kelt tudósítások szerint, általános utasítás jelent meg a katonai parancsnokok számára, melyek szerint népfelkelés vagy más zavarok esetében a katonaságnak mikénti alkalmazása megszabatik. A katonai parancsnokok a polgári vagy rendőrségi hivatalnokok megkeresésének engedelmeskedni tartoznak; önnálól csak akkor működnek, ha az érintett egyének a felkelők által elfogatnának vagy akadályozva lennének kötelességeik teljesítésében, vagy pedig ha a katonaság a felkelők által megtámadtatnék, vagy rögtöni életveszély fenyegetné az embereket. Mindenféle fegyverzetű katonaság alkalmaztathatik, a tüzérség azonban ágyu nélkül, kivéven némely veszélyesebb eseteket; a katonai parancsnok határozza meg, ha szuronnyal és karddal vagy lövetés által akar-e küzdeni. Ha egyszer a beavatkozás megtörtént, a katonai parancsnokok minden további felelősségtől felmentvők. Ezen törvény a császár által szept. 16-kán nyert szentesítést Livadiában.

Törökország. A „Patrie“-nak írják Konstantinápolyból, hogy a szultán a császári török őr-ségnek újjászervezését elhatározta. E testőrség a francia császári őr-ség szervezetéhez hasonlóan fog összeállíttatni, és mintegy 25,000 embert számítand.

Amerika. New-York, okt. 5. A hír, mely szerint Fremont haditörvényszék elé állíttatott volna, hamis. A cheatmountainei ütközetben Reynolds tábornok a szövetségiakat megverte.

Vegyes tudósítások.

Az Aradi okt. 13-iki czéllövészet eredménye: Zorimba József 1 négyes, 1 hármás. Richter Ernő 4 hármás. Winkler Vilmos 1 négyes. Witek János 1 hármás. Bónis János 2 hármás. Felgenhauer Vince 1 hármás. Feldinger Tóbiás 1 hármás. Herling János 1 hármás.

* A m. tud. akadémia okt. 14-i ülésében Margó Tivadar, az élettan, kórtan és gyógyszer-tan tanára Kolozsvárott, — foglalá el székét. Azon, az ideg és izom szervleltanába mélyen bevágó, s mind ez ideig megoldatlan kérdést fejtegette: hogy az ideg mily szorosabb viszonyban áll az izomrost összhuzékony állományával, s mi történik vele az izomrost belsejében. E kérdés megfejtésére a f. évben több gerincezes és gerinczetlen állat izmait tanulmányozta Margó ur és ez észleleteinek eredményeit és vizsgálódása módját terjeszté az akadémia elé. A becses értekezés, mely a tudományt új észleletekkel gazdagítja, az akadémia Évkönyveiben fog megjelenni. — Ugyanez alkalommal Győri Sándor rendes tag folytatta ellenérszrevételeit Szabó József értekezése ellen, a terminologia (műszó) és nomenclatura (műnév) magyarítása tárgyában. A titoknak bemutatta Weisz „Felsőbb mennyiség-tan“ a II. részét, mely bírálat végett Petzval és Sztoczek rendes tagoknak adatott ki. Kiemelendőnek tartjuk végre Toray Károly ur levelét, mely mellett a halálózási okoknak a statistikai congressus által megállapított latin jegyzékét, magyar és német műszók melékletében benyújtotta, ohajtását fejezvé ki, hogy az orvosok, halottkémek és papok, e műszókkal éljenek minden alkalommal. E műszók átnézésre egy orvosokból és egy nyelv-tudósokból alakított küldöttségre bízott. Jövő hétfőn Kautz folytatja értekezését az államesszme történeti fejlődéséről, s Wenczel Gusztáv r. tag tart előadást. (P. N.)

* Kara csay gróf, a konstantinápolyi magyar comitő egykori elnöke, Turinból Konstantinápolyba érkezett, s egy ideig ott szándékozik időzni.

* Tűltettek a „Donau Zeitungon“, a „Lipesein“, „Fortschr.“, „J. de Debat.“, „Glocken“, „Beuston“, „Roebuckon“, „Giszkrán“ stb., eiusdem farinae dolgokon. Egy stuttgarti levelező ezeket írja Magyarországról, egy bécsi lap (melyik az az örült?) levelebből; és beírja az amerikaiaknak: „A szolgaszemélyzet csak fegyveresen mehet ki az utcára, miután a rablók, egy titkos terv szerint, hol itt, hol ott tűnek föl, a vasuti öröket megkötozik és agyonverik, hamis jeladások által a vonatot megállítják, az utasokat és podgyász-szekereket kirabolják s aztán szép csendesen eloldalognak, egy cseppet sem félve a megyei hatóságoktól, melyek tekintetbe sem veszik az ily szörnyűségeket, s még kevésbé merik üldözni az

utonállókat a megyék rendőrei a hajduk és huszárok, kik maguk is rablók. A kisebb városokban, mint Kalocsán, Szegeden, Makón és N.-Váradon napirenden vannak a tolvajlások, rablások és gyilkolások. Senki, kinek valami veszteni valója van, még csak sétálni vagy kocsikázni sem mer, hacsak tetőtől talpig nincs felfegyverkezve. Fuvarosok stb. egész karavánokká olvadnak össze s csak ily módon daczolhatnak a betyárokkal, kikkel aztán megalkusznak. Pesten is éjjel nappal gyújtogatnak, ölnek, fosztogatnak s erőszakoskodnak stb. stb.“

* A Siecle azt mondja, miszerint abból, hogy Belgium és Hollandia királya, Lüttichben találkoznak, kik közül a Belga amannak az országából kapott királyságot, azt lehet következtetni, hogy Viktor Emánuel és a Pápa is egyszer csak kezét nyújtanak egymásnak Európa nagy meglegedésére. A Siecle nem tudja azt a magyar közmondást „Jól följegyezd azt a napot, melyben megverted a papot.“

* Klapka György Memoir-jait, Remel-lay Gusztáv magyarra fordította, és Vodianer adja ki.

* Gr. Bercsényi Miklós és gróf Pekry Lőrincz, Rákóczi erdélyi hadserege fővezéreinek arczképe kerestetik, a történelem érdekében.

* Békés és Fehérvármegyékben a vásárok, míg a marhavész tart, betiltattak.

* B. Vay Miklós volt kancellár, Pozsony városához írt levelében többek közt ezt olvassuk: „Ha viszonyaink közt, melyek hirtelen oly rossz fordulatot vettek, valami szerencsének tartható, ugy minden-esetre nem egyéb az, mint az ellenünkben rögtönzőve felállított tér tarthatatlansága, mely ügyünk megoldását is a közel jövőben biztosítja; mert egy százados történeti jogalappal szemben a kegyelem s teljhatalmasság rögtönzött politikai tanainak dogmái összezsugorodnak stb. Oly elvek ellenében, miket elleneink vallanak, győznünk kell, s győzni is fogunk — győzni, a haza, királyság s a dynastia jól felfogott érdekében!

* Kapi ur Pestre érkezett, két hajdu strázsálja; Szekrényesi ur is Pesten van, de őt még nem strázsálják; így olvassuk a Pesti N.-ban.

* Hirlik. hogy gr. Forgács miniszterre nevezetett volna.

* A Trombita legutóbbi száma lefoglaltatott.

PIACZI ÁRAK.

Arad, okt. 18-án. Első osztályu tiszta búza 82 fontos 4 frt 40 kr. Második oszt. 81 fontos 4 frt. — kr. Harmadik oszt. 80 fontos 3 frt 90 kr. — Kétszeres buza első oszt. 79 font. 3 frt 80 kr., második oszt. 78 font. 3 frt 70 kr., harmadik oszt. 77 fontos 3 frt 60 kr. Rozs első oszt. 72 font. 3 frt 50 kr., második oszt. 71 fontos 3 frt 40 kr, harmadik oszt. 70 fontos 3 frt 30 kr. Árpa első oszt. 62 fontos 2 frt 20 kr, második oszt. 61 font. 2 frt 10 kr, harmadik oszt. 60 font. 2 frt — kr. Zab első oszt. 45 font. 1 frt 80 kr, második oszt. 44 font. 1 frt 60 kr, első oszt. Kukoricza 84 font 2 frt 70 kr. Lángliszt mázsája 10 frt — kr. Zsemleliszt mázs. 9 frt — kr. Kenyérliszt mázs. 8 frt — kr. Széna mázsája 1 fr. 90 kr. Borsó méreje 9 fr. — kr. Lenese 8 fr. — kr. Bab 8 fr. — kr. Köles 8 fr. — kr. Buzadara 13 fr. — kr. Darab 6 fr. — kr. Tüzifa 13 fr. Font marhahus 20 kr. Szalonna mázsája 38—40 frt. Zsir 44 frt. 1 itcze zsír 56 kr. Disznóhus fontja 20—22—24 kr.

NYILT TÉR. *)

Az okt 15-iki „Alföld“ nyílt terében, az 5-én Pankotán Tancsics család fölsegelésére szüreti táncestetlyt, „főkép“ rendezők, nem csak komolyan meg nem rovatnak, de eliteltettek.

Nem a hivatlan itélő bíró, de a közönség fölvilágosítására meg kell jegyeznünk, hogy az itélő roszszul értesült, mert a mivel községsből alakult társaság már a szünetkor kezdett eloszlani, és a még fön maradt rész is oly illedelmes csendben végezte be a társalgást, minden legkissebb zaj nélkül, hogy a következő napvilág egészen mély csendben találta a vendéglőt és környékét. E szerint a vád teljesen alaptalan, az elítés elhamarkodott mohó rajongása a honfi buzgalomnak, mi is ezennel férfiasan és egyszerűen visszautasittatik. A hazafiui kegyelet, vagy a mult és a jövő tettek terén itélő által soha sem engedjük magunkat meglejtetni. A táncestetlyen kedélyesen időzött müvelt társaság valóban csak dicsérhető izletes társalgását „dobzódás“-nak nevezni, itélő részéről, elég legyen csupán gyöngédtelenségnek mondanunk, elégtételt csupán a példabeszédben nyer. én: — — — nem hallik menyországba.

A rendezők.

*) Az e rovatban cikkekért csak a sajtó-hatóság irányában vállalunk felelősséget. Szerk.

Távirati tudósítás

a bécsi börzéről október 18-án.

5% Metaliques . . .	66.10	Ezüst	137.65
Nemzeti kölcsön . . .	80.10	Váltó Londonra . . .	137.80
Bankrészcny	742.—	Arany	6.56
Hitelintézet	180.20		

Felelős szerkesztő: Márton Ferencz.

Kiadó-tulajdonos Bettelheim Vilmos.

Arad, 1861. Nyomdott Réthy Lipót nyomdájában.